

Immigratie- en Naturalisatiedienst
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Directie Specialistische Diensten en Internationale Samenwerking (SDIS)
Bureau Land en Taal (BLT)

Eritrea || Rapport

Vrouwelijke genitale verminking (FGM/C)

Update

februari 2015

Inhoud

Inleiding.....	1
1 FGM/C in Afrika.....	3
Inleiding	3
Vormen van FGM/C	3
Verspreiding van FGM/C wereldwijd.....	4
Internationale stappen tegen FGM/C.....	7
Bescherming en vervolging in Nederland en Europa	8
2 Eritrea	11
Bronnen	11
Percentage gevallen.....	11
Type FGM/C.....	11
Leeftijd	12
Regionale verschillen.....	13
Etnische verschillen	14
Religieuze verschillen	14
Sociaal-economische verschillen	15
Nationale wetgeving	15
Rechtsgang	15
Houding van de overheid.....	16
Houding van de bevolking	16
Acties tegen FGM/C.....	17
Bescherming	18
3 Lijst van gebruikte bronnen.....	19

Inleiding

Doel

Naar aanleiding van vragen over de actuele stand van zaken inzake genitale verminking in diverse Oost-Afrikaanse landen, is besloten de Themarapportage Vrouwenbesnijdenis (FGM/C) in Oost-Afrika van december 2010 (Questnr 003877082) per land¹ te actualiseren. Het oude Themarapport komt met de geactualiseerde landenversies te vervallen, maar kan nog wel gebruikt worden in zaken van voor 2010.

De landen die in de Themarapportage Vrouwenbesnijdenis (FGM) in West-Afrika van 2009 (Questnr. 004153842) zijn beschreven zullen ook ieder afzonderlijk worden geactualiseerd.

Dit rapport behandelt vrouwelijke genitale verminking in Eritrea.

Indeling van dit rapport

Dit rapport begint met een algemene, geactualiseerde inleiding over vrouwelijke genitale verminking (zoals vrouwenbesnijdenis tegenwoordig wordt genoemd), hierna FGM/C genoemd (afkorting van *Female Genital Mutilation/Cutting*). Daarna volgt een beknopt overzicht van het type ingreep dat in het betreffende land gangbaar is, waarbij regionale, etnische en religieuze verschillen aan bod komen. Tevens wordt voor het land vermeld of wetgeving tegen FGM/C is ingevoerd, of daders vervolgd worden, wat de houding van de overheid en de bevolking is, welke activiteiten in het land worden ondernomen om de praktijk tegen te gaan, en vervolgens wordt beschreven – voor zover daarover informatie voorhanden is – of er beschermingsmogelijkheden zijn.

Disclaimer

Dit rapport is niet openbaar, maar bestemd voor intern gebruik. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om de in dit rapport opgenomen informatie integraal aan derden beschikbaar te stellen. De in dit rapport opgenomen informatie kan echter wel gebruikt worden in een voornemen, beschikking of ander openbaar (proces)stuk. In dat geval dient echter verwezen te worden naar de in dit rapport genoemde achterliggende, oorspronkelijke bronnen. Het is niet de bedoeling naar dit rapport of naar BLT te verwijzen als uitgevende instantie. Verwijs alleen naar de hier opgevoerde bronnen.²

Dit rapport is geschreven aan de hand van de Gemeenschappelijke EU-richtlijnen voor het verwerken van feitelijke landeninformatie (Common EU-guidelines for processing factual COI, april 2008). Het is samengesteld op basis van zorgvuldig geselecteerde, openbaar toegankelijke bronnen. Elke bron is vermeld middels een referentie. Alle hier gepresenteerde informatie (met uitzondering van voor de hand liggende feiten) is *gecrosschecked* met andere bronnen tenzij dit anders is vermeld in de tekst.

¹ Om te zorgen dat nieuwe informatie met betrekking tot dit onderwerp per land sneller verwerkt kan worden is gekozen om niet een verzamelrapport uit te brengen, maar om per land een eigen rapport over het onderwerp uit te brengen.

² De voetnoten bevatten beknopte verwijzingen. Volledige titelbeschrijvingen met internetadressen zijn te vinden in de lijst van geraadpleegde bronnen aan het einde van de tekst.

Alle geleverde informatie is met uiterste zorg onderzocht, geëvalueerd en verwerkt binnen een beperkte tijdsspanne.

Dit document pretendeert niet volledig te zijn en ook niet uitsluitend te geven voor wat betreft de waarde van een aanvraag voor een vluchtelingenstatus of asiel. De gepresenteerde informatie is niet per se een weerspiegeling van de mening van BLT.

Indien bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet in dit rapport worden genoemd, betekent dit niet dat de gebeurtenis niet heeft plaatsgevonden of dat de persoon of organisatie niet bestaat, alleen dat deze niet zijn teruggevonden in openbare bronnen. In deze gevallen wordt aangeraden contact op te nemen met BLT.

Ook bij twijfel over bronnen, brongebruik of inhoud, of indien u nadere achtergrondinformatie wenst, kunt u altijd contact opnemen met BLT. Zie het Intranet voor actuele informatie over de landenspecialisten. Via de interne mail is BLT ook centraal bereikbaar op naam van ‘#IND^{intern mailadres}/Land’.

Spelling

Bij twijfel over gebruik van namen en spelling kan contact worden opgenomen met Bureau Land & Taal.

Artikel 1F

Deze rapportage bevat informatie die in een individuele zaak kan dienen als aanwijzing dat artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag op de betrokken vreemdeling van toepassing is. Voor een nadere toelichting op de categorieën en de te volgen werkwijze kunt u mailen naar “%Asiel^{intern mailadres}”.

1 FGM/C in Afrika

Inleiding

plaatje copyright

Vrouwenbesnijdenis³ – oftewel genitale verminking of besnijding van meisjes en vrouwen (*Female Genital Mutilation/Cutting*, hierna afgekort tot FGM/C) – is een praktijk die in grote delen van Afrika, met name in West- en Oost-Afrika, in meerdere of mindere mate voorkomt. FGM/C heeft geen directe oorsprong in christendom of islam, en wordt in verschillende culturen bij vrouwen en meisjes op verschillende leeftijden en op verschillende wijzen toegepast. Er is een algemene tendens om meisjes op steeds jongere leeftijd te besnijden. Ook wordt er steeds vaker overgegaan tot een mildere vorm waarbij niet alle weefsel wordt weggesneden (type III).⁴

FGM/C wordt door de *World Health Organization* (WHO)⁵ beschouwd als een ‘*harmful traditional practice*’. Het brengt de gezondheid van vrouwen en meisjes in gevaar en wordt beschouwd als een ernstige schending van hun mensenrechten. Er zijn geen gezondheidsvoordelen aan verbonden.⁶ FGM/C levert meisjes en vrouwen veelal sociale acceptatie door hun eigen sociale gemeenschap op. In voorkomende gevallen verhoogt het hebben ondergaan van FGM/C de huwelijkskansen.⁷

Sommige organisaties vinden de term mutilatie een te veroordelende term en zijn bang dat gemeenschappen hierdoor niet bereikt kunnen worden of dat zelfs de gewoonte ondergronds zou gaan. Daarom wordt tegenwoordig ook vaak de term ‘*cutting*’ gebruikt. UNICEF en diverse onderzoekers gebruiken nu de hybride term FGM/C.⁸

Vormen van FGM/C

De WHO onderscheidt 4 types FGM/C⁹:

- Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en – in zeldzame gevallen – alleen de voorhuid (clitoridectomie of Type I);

³ In Nederland wordt ook wel de term VGV (Vrouwelijke Genitale Verminking) of meisjesbesnijdenis gebruikt. Zie Pharos, *Factsheet vrouwelijke genitale verminking*, januari 2013

(http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_vgv.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁴ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; Pharos, *Factsheet vrouwelijke genitale verminking*, januari 2013

(http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_vgv.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; *ivm copyright*

ivm copyright

; voor een overzicht zie de kaart van Pharos:

<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/vgv-in-de-wereld-kaart>

⁵ De WHO wordt in Nederlandstalige publicaties wel aangeduid als Wereldgezondheidsorganisatie.

⁶ WHO, *Female genital mutilation, fact sheet N°241*, februari 2014

(<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014

⁷ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 67 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁸ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 7 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁹ WHO, *Classification on female genital mutilation (2008)*, z.d.

(<http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/overview/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014; WHO, *Female genital mutilation, fact sheet N°241*, februari 2014 (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014

- Gedeeltelijke of totale verwijdering van de clitoris en de binnenste schaamlippen, met of zonder uitsnijding van de buitenste schaamlippen (excisie of Type II);
- Vernauwing van de vaginale ingang en het maken van een bedekkende afsluiting, door het wegsnijden en hechten van de binnenste en/of buitenste schaamlippen, met of zonder excisie van de clitoris (infibulatie of Type III). Bij Type III wordt de vulva meestal zodanig vernauwd dat er een kleine opening overblijft (zo dun als een luciferhoutje) voor urine en menstruatiebloed. Vrouwen worden voor de bevalling opengemaakt en soms na de bevalling opnieuw dichtgemaakt (re-infibulatie);
- Type IV — Alle andere praktijken voor niet-medische doeleinden die schadelijk zijn voor de vrouwelijke genitalia, bijvoorbeeld: het prikken, *piercen*, insnijden, schrapen en verbranden/gevoelloos maken (*cauterization*).

Deze nieuwe classificatie is in 2008 aangenomen op grond van nieuwe inzichten en discussies. Type I en II zijn het meest voorkomend (samen ongeveer 90% van de gevallen). Type III wordt in ongeveer 10% van de gevallen toegepast.¹⁰

Omdat Type I en II niet altijd eenduidig worden geïnterpreteerd wordt de laatste jaren in *Demographic and Health Surveys* (DHS) overigens alleen gevraagd naar of genitaal weefsel is gesneden (of gekerfd/geprikt), is weggehaald of is dichtgemaakt – al dan niet genaaid ("sealed").¹¹

Re-infibulatie (herbesnijdenis), is in de WHO-definitie "het opnieuw infibuleren (sluiten) van het genitale weefsel na een bevalling waarbij defibulatie (opening van het litteken) noodzakelijk was."¹²

Verspreiding van FGM/C wereldwijd

Het meest recente overzicht van onderzoeksgegevens is door UNICEF (2013) gepubliceerd, op basis van *Demographic Health Surveys* (DHS)¹³ en *Multiple Indicator Cluster Surveys* (MICS)¹⁴ in meer dan 30 landen. Het meest recente onderzoek is van 2012 (Ivoorkust) maar van sommige landen is het onderzoek erg oud: 2004 (Kameroen), 2002 (Eritrea), of 1997 (Jemen).¹⁵

In 27 (Zuid-Sudan is nog niet apart meegeteld) van de 53 landen in Afrika bestaat de gewoonte om meisjes te besnijden.¹⁶

¹⁰ Voor bespreking van de nieuwe classificatie, zie WHO, *Female genital mutilation, fact sheet N°241*, februari 2014 (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd op 09-12-2014

¹¹ PRB, *Female Genital Mutilation/Cutting: data and trends*, update 2014 (<http://www.prb.org/pdf14/fgm-wallchart2014.pdf>) geraadpleegd op 09-12-2014; WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014. Voor een beschrijving van de nieuwe categorieën in MICS en DHS en hoe dit correspondeert met de WHO-classificatie, zie UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 56 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

¹² WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

¹³ Zoek per land in DHS: *available datasets*: <http://dhsprogram.com/data/available-datasets.cfm>

¹⁴ UNICEF Childinfo, *Multiple Indicator Cluster Surveys (MICS)*: <http://www.childinfo.org/mics.html>

¹⁵ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 13 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

¹⁶ Behalve in Afrika komt FGM ook voor in Jemen en Irak. Daarnaast, in mindere mate, in de Verenigde Arabische Emiraten, Israël, Indonesië, Maleisië, en India. Nationale schattingen voor al deze landen ontbreken. WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

- Meer dan 80% van alle vrouwen zijn besneden in: Djibouti, Egypte, Eritrea, Guinee, Mali, Sierra Leone, Somalië, Sudan
- 50–80% van de vrouwen zijn besneden in: Burkina Faso, Ethiopië, Gambia, Liberia, Mauritanië
- 26–50% van de vrouwen zijn besneden in: Guinee-Bissau, Ivoorkust, Kenia, Nigeria, Senegal, Tsjaad
- 10–25% van de vrouwen zijn besneden in: Benin, Centraal-Afrikaanse Republiek, Jemen, Tanzania.
- Minder dan 10% van de vrouwen zijn besneden in: Ghana, Irak, Kameroen, Niger, Uganda, Togo.¹⁷

Type III (infibulatie) komt vooral voor in Djibouti, Eritrea, Somalië en Sudan.

ivm copyright

plaatje copyright

Landen buiten Afrika waar FGM/C volgens de WHO bewezen voorkomt: Jemen (23%¹⁹) en de autonome Koerdische regio in (Noord-) Irak (73%) – 8% over heel Irak gerekend.

¹⁷ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 35
(http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

ivm copyright

¹⁹ Republic of Yemen, *Yemen National Reproductive Health Strategy 2011–2015*, februari 2011
(http://yemen.unfpa.org/demo/uploaded/Yemen%20NRHS%202011-2015%20Final%20English%20version%20_1.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014. Volgens het Population Reference Bureau, gebaseerd op PAPFAM 2003, is dit percentage voor Jemen 38%. Niet duidelijk is waar dit verschil op is gebaseerd. PRB, *Female Genital Mutilation/ Cutting: Data and Trends*, update 2014 (<http://www.prb.org/pdf14/fgm->

Landen waarvan volgens de WHO is gebleken dat FGM/C voorkomt, maar waar landelijke prevalentiecijfers ontbreken: India, Indonesië, Israël, Irak, Maleisië, Verenigde Arabische Emiraten.

Van een aantal landen in de wereld bestaan geruchten (*anecdotal reports*) over het voorkomen van FGM/C. Het gaat volgens de WHO om: Colombia, DRC, Oman, Peru, Sri Lanka.²⁰

Het volgende staatje geeft weer hoe de prevalentie van de ene generatie op de volgende verminderd is. In elk land is de praktijk wel afgenomen, dat wil zeggen, minder meisjes dan oudere vrouwen besneden. In Burkina Faso, Ethiopië, Kenia, Liberia en Tanzania is de praktijk aanzienlijk afgenomen.²¹

ivm copyright

plaatje copyright

[wallchart2014.pdf](#)) geraadpleegd op 09-12-2014; Pharos, *Afrika en Jemen*, z.d.

(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-vgv-en-prevalentiecijfers/afrika-en-jemen>) geraadpleegd op 09-12-2014

²⁰ WHO, *Eliminating female genital mutilation*, 2008

(http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; Pharos, *Landen met geruchten over VGV*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-geruchten-over-vgv>) geraadpleegd op 09-12-2014

²¹ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

Internationale stappen tegen FGM/C

Vanaf 1982 zijn de eerste actiecomités van het *Inter-African Committee on Traditional Practices* (IAC) opgericht die zich keren tegen FGM/C, vanuit de optiek om praktijken die schadelijk zijn voor de gezondheid van vrouwen uit te bannen.²²

De afgelopen jaren zijn verklaringen tegen FGM/C op verschillende niveaus aangenomen, in Afrikaanse Unie en Verenigde Naties verband. In mei 2008 heeft de VN-Commissie voor de Status van Vrouwen een resolutie aangenomen voor beëindiging van FGM/C.²³

Een belangrijke stap is geweest de aanneming en ratificatie van het Maputo Protocol²⁴, een verdrag tussen Afrikaanse staten waarin ze zich verplichten de rechten van Afrikaanse vrouwen te erkennen; artikel 5 richt zich op het afschaffen van schadelijke praktijken voor vrouwen waaronder FGM/C. Op 11 juli 2003 werd het Maputo-protocol aangenomen door de Afrikaanse Unie in Maputo, Mozambique. Op 25 november 2005, toen 15 lidstaten van de Afrikaanse Unie het verdrag hadden geratificeerd, werd het officieel van kracht en bindend. Van de 54 Afrikaanse staten hebben 51 landen het verdrag inmiddels ondertekend en 36 van die landen hebben het protocol ook geratificeerd. Algerije, Burundi, Centraal Afrikaanse Republiek, Tsjaad, Eritrea, Ethiopië, Madagascar, Mauritius, Niger, Westelijk Sahara, Sierra Leone, Somalië, São Tomé & Príncipe, Sudan en Zuid-Sudan hebben het verdrag wel ondertekend maar nog niet geratificeerd. Egypte, Botswana en Tunesië hebben het protocol niet getekend en ook niet geratificeerd.²⁵

Een aantal Afrikaanse landen heeft specifieke wetgeving tegen FGM/C aangenomen, sommige landen naar aanleiding van het Maputo verdrag andere landen hadden al eerder FGM/C verboden, zoals Burkina Faso (1996) en Ghana (1994). Andere hebben geen apart wetsartikel maar FGM/C wel specifiek in het wetboek van strafrecht genoemd (vaak onder (kinder)mishandeling), en weer andere landen hebben alleen een artikel over (kinder)mishandeling.²⁶ Het feit dat er wetgeving tegen FGM/C is aangenomen, betekent overigens nog niet dat daders vervolgd en bestraft worden, noch over de mate waarin de praktijk vermindert. Dit laatste is veel meer afhankelijk van maatschappelijke veranderingen binnen de betreffende gemeenschappen zelf.²⁷

²² Voor een meer uitgebreid overzicht van internationale acties tegen FGM, zie <http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationale-ontwikkelingen>

²³ IAC, *International agreements*, last updated 24 november 2009 (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=10) geraadpleegd op 28-07-2014

²⁴ Officieel: *The Protocol to the African Charter on Human and people's rights on the rights of women in Africa*

²⁵ ACHPR, *Ratification Table: Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*, z.d. (<http://www.achpr.org/instruments/women-protocol/ratification/>) geraadpleegd op 18 december 2014)

²⁶ UNICEF, *Legislative Reform to support the Abandonment of FGM/C*, augustus 2010, annex II (http://www.unicef.ie/downloads/UNICEF_Legislative_Reform_to_support_the_Abandonment_of_FGMC_August_2010.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014; NPWJ, *Status of African legislations on FGM/C*, z.d. (<http://www.npwj.org/FGM/Status-african-legislations-FGM.html>) geraadpleegd op 27-08-2014; IAC, *National laws on FGM*, z.d. (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=23&Itemid=11) geraadpleegd op 27-08-2014; IPU, *Legislations and other national provisions*, z.d. (<http://www.ipu.org/wmn-e/fgm-prov.htm>) geraadpleegd op 27-08-2014

²⁷ Voor meer informatie over traditionele mechanismen om dergelijke maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen, zie Landinfo (Norway), *Female genital mutilation of women in West Africa*, 12 januari 2009 (http://www.landinfo.no/asset/768/1/768_1.pdf) geraadpleegd op 10-12-2014

In 2009 is er begonnen aan de bouw van een kliniek in het westen van Burkina Faso die de clitoris ‘heropbouwt’ (voor zover dit kan), met de hulp van voornamelijk Amerikaanse sponsors. Het is de bedoeling dat iedere West-Afrikaanse vrouw die slachtoffer is geweest van FGM/C hier terecht kan. Dit is de eerste kliniek in West-Afrika die speciaal hiervoor is.²⁸ In maart 2014 zou de kliniek officieel geopend worden maar de minister van Gezondheidszorg van Burkina Faso verbood de kliniek open te gaan. De aanleiding van het verbod was een aantijging van een professor tegen de kliniek. Hij stelde dat de kliniek pure oplichterij was. Er volgde een rechtszaak die de oprichters van de kliniek wonnen en zij mochten verder gaan met het afbouwen van de kliniek.²⁹ Het plan is om op 6 februari 2015, de internationale dag van *Zero Tolerance Against Female Genital Mutilation*, open te gaan.³⁰ In september 2011 hebben internationale religieuze leiders nationale fatwa’s uitgesproken tegen FGM/C tijdens een bijeenkomst over FGM/C en de Islam georganiseerd in Mauritanië. De bijeenkomst werd bijgewoond door 61 hoge geestelijken uit acht West-Afrikaanse landen, Egypte en Sudan.³¹

Een volgende mijlpaal was de unanieme aanname door de Algemene Vergadering van de VN in december 2012 van een resolutie die oproept tot een wereldwijd verbod op FGM/C.³² Ook het Europees Parlement heeft op 14 juni 2012 een resolutie aangenomen over het uitbannen van genitale verminking van vrouwen.³³ De Europese Commissie heeft in november 2013 een *Communication towards the elimination of female genital mutilation* gepubliceerd, waarin de lidstaten worden aangemoedigd om financiële middelen in te zetten om vooral kinderen en vrouwen te hervestigen die risico lopen op gender-gebaseerd geweld.³⁴

Op 22 juli 2014 werd de eerste *Girls Summit* gehouden in Londen, waarbij opnieuw werd opgeroepen tot internationale actie en dialoog tegen FGM/C en tegen gedwongen en kindhuwelijken.³⁵

Bescherming en vervolging in Nederland en Europa

Op Europees niveau kwamen in 2013 ongeveer 25.000 meisjes en vrouwen uit FGM/C-praktiserende landen asiel vragen; met name in Duitsland, Zweden, Nederland, Italië, Frankrijk, VK en België. Zij ko-

²⁸ IRIN, *West Africa: “pleasure hospital” under construction for FGM/C victims*, 6 mei 2009 (<http://www.irinnews.org/report/84256/west-africa-pleasure-hospital-under-construction-for-fgm-c-victims>) geraadpleegd op 27-08-2014; BBC News, *The unopened “Pleasure Hospital” of Bobo*, 17 maart 2014 (<http://www.bbc.com/news/magazine-26577358?print=true>) geraadpleegd op 13-10-2014

²⁹ BBC News, *The unopened “Pleasure Hospital” of Bobo*, 17 maart 2014 (<http://www.bbc.com/news/magazine-26577358?print=true>) geraadpleegd op 13-10-2014; Clitoraid, *Clitoraid and Raelian Movement*, 7 juli 2014 (<http://www.clitoraid.org/news>) geraadpleegd op 13-10-2014

³⁰ Clitoraid, *Open Letter to Mrs. Compaore, First Lady of Burkina Faso*, 13 oktober 2014 (<http://www.clitoraid.org/news.php?extend.172>) geraadpleegd op 18-12-2014

³¹ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2011*, 2012, p. 23 (http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/publications/2012/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014

³² NPWJ, *UN General Assembly Adopts Worldwide Ban on Female Genital Mutilation*, 20 december 2012 (<http://www.npwj.org/FGM/UN-General-Assembly-Adopts-Worldwide-Ban-Female-Genital-Mutilation.html>) geraadpleegd op 22-12-2014

³³ EP, *European Parliament resolution of 14 June 2012 on ending female genital mutilation*, 14 juni 2012 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-261>) geraadpleegd op 09-12-2014

³⁴ UNHCR, *Too much pain: Female Genital Mutilation & asylum in the European Union*, maart 2014 (<http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=5316e6db4>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁵ WHO, *WHO commits to stand against female genital mutilation (FGM)*, 22 juli 2014 (http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/commitment_against_fgm_cefm/en/) geraadpleegd 31-07-2014

men vooral uit Somalië, Eritrea, Nigeria, Irak, Guinee, Egypte, Ethiopië, Mali en Ivoorkust. Van hen zouden al 16.000 oftewel 62% bij aankomst in Europa besneden zijn. De UNHCR schat dat er in 2011 over heel Europa ongeveer 2000 asielaanvragen op basis van FGM/C zijn ingewilligd.³⁶

Uit onderzoek van Pharos blijkt dat ongeveer 30.000 besneden vrouwen in Nederland wonen, waarvan 80% uit Somalië, Egypte, Ethiopië, Eritrea en de Koerdisch autonome regio van Irak. Jaarlijks zouden 40–50 meisjes het risico lopen op besnijdenis; met name bij terugkeer naar hun land van herkomst. Er zijn geen aanwijzingen dat meisjes in Nederland besneden worden.³⁷

VN-organisaties, zoals de UNHCR en UNICEF, beschouwen FGM/C als een vorm van gender-gerelateerd geweld dat ernstige psychische en fysieke schade oplevert en een ernstige schending van de mensenrechten. Een gegronde vrees voor FGM/C kan leiden tot een reëel risico voor een schending van artikel 3 van het EVRM (Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens).³⁸

Anderzijds kan iedereen die op enigerlei wijze betrokken is bij het uitvoeren of bevorderen van FGM/C artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag worden tegengeworpen.³⁹

In Nederland is de bestraffing van FGM/C steeds strenger en uitgebreider geworden. De praktijk kan worden bestraft op basis van ernstige opzettelijke (kinder)mishandeling. De besnijd(st)er kan vervolgd worden voor het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Artikelen 300 t/m 304 van het Wetboek van Strafrecht zijn hierop van toepassing. Er staat een maximale gevangenisstraf van 12 jaar op. Sinds februari 2006 kunnen ouders die hun dochters in het buitenland laten besnijden ook gestraft worden, evenals de uitvoerders van een besnijdenis gepraktiseerd in een land waar het niet strafbaar is. Vanaf 1 juli 2009 is de verjaringstermijn verlengd. Een vrouw kan nu aangifte doen van haar besnijdenis, zodra ze 18 is geworden tot haar 38^e levensjaar. Vanaf 7 maart 2013 is in Nederland ook een besnijdenis die in het buitenland is gepleegd waarbij het slachtoffer de Nederlandse nationaliteit heeft en/of een vaste woon- of verblijfplaats in Nederland, strafbaar. Dit geldt ook als de dader niet de Nederlandse nationaliteit heeft en/of in Nederland woonachtig is.⁴⁰ Ook is het voor Nederlandse hulpverleners verplicht een specifiek protocol te volgen bij een vermoeden van een dreigende of uitgevoerde meisjesbesnijdenis.⁴¹

Het Pharos-onderzoek toont aan dat de mogelijkheid van strafvervolgning preventief werkt. De belangrijkste reden dat Nederlandse vrouwen uit risicolanden hun dochters niet (laten) besnijden is het wettelijke verbod en het risico dat de kinderen uit huis worden geplaatst. De gevangenisstraf voor het uit-

³⁶ UNHCR, *Too much pain: Female Genital Mutilation & asylum in the European Union – a statistical overview*, februari 2013 (<http://www.refworld.org/docid/512c72ec2.htm>) en *a statistical update*, maart 2014

(<http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=5316e6db4>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁷ Pharos, *Female Genital Mutilation in the Netherlands*, januari 2013

(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/webshop/product/201/female-genital-mutilation-in-the-netherlands-prevalence-incidence-and-determinants>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁸ UNHCR, *Guidance note on refugee claims relating to Female Genital Mutilation*, mei 2009

(<http://www.refworld.org/pdfid/4a0c28492.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014

³⁹ VC 2000: C4/3.11.3.2. Zie voor 1F toekenning: Uitspraak 201208875/1/V1 van de Raad van State d.d. 10 februari 2014, opgenomen in Quest onder nummer: 004353075 of via internet:

<http://www.raadvanstate.nl/uitspraken/zoeken-in-uitspraken/tekst-uitspraak.html?id=77824> geraadpleegd op 23-12-2014

⁴⁰ Minister van Veiligheid en Justitie, *Wet van 7 maart 2013 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht*, In: Staatsblad der Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2013, Nr. 95, 15 maart 2013

(<https://zoek.officiëlebezoekingen.nl/stb-2013-95.html>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁴¹ Pharos, *Handelingsprotocol AMK*, z.d.

(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/protocolen/handelingsprotocol-amk>) geraadpleegd op 18-12-2014

voeren van meisjesbesnijdenis kan oplopen tot een maximum van 12 jaar. De strafrechtelijke aanpak van meisjesbesnijdenis is uitgebreid.⁴²

Opsporing en vervolging van FGM/C in Nederland heeft tot op heden niet geleid tot veroordelingen. Uit eerdere onderzoeken en publicaties is al veel bekend over het beleid en de regelgeving op het gebied van FGM/C in België, Frankrijk, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Zweden en Duitsland. Frankrijk is het land met de meeste ervaring met het succesvol strafrechtelijk opsporen en vervolgen van FGM/C.⁴³

⁴² Pharos, *Female Genital Mutilation in the Netherlands*, januari 2013

(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/webshop/product/201/female-genital-mutilation-in-the-netherlands-prevalence-incidence-and-determinants>) geraadpleegd op 10-12-2014; Rijksoverheid, *Staatssecretaris Van Rijn*, 6 februari 2013 (http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/02/06/staatssecretaris-van-rijn-aanpak-meisjesbesnijdenis-nog-steviger.html?ns_campaign=nieuwsberichten-ministerie-van-volksgesondheid%2C-welzijn-en-sport&ns_channel=att) geraadpleegd op 10-12-2014

⁴³ Pharos, *Internationaal beleid*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationaal-beleid>) geraadpleegd op 28-07-2014

2 Eritrea

UNICEF classificeert Eritrea onder de categorie 1 landen, waarbij categorie 1 betekent een land waar een hoog percentage vrouwen (meer dan 80%) besneden is.⁴⁴

Bronnen

De gegevens over Eritrea zijn voornamelijk gebaseerd op gegevens uit de *Eritrea Population and Health Survey* (EPHS) van 2010 en uit het DHS onderzoek uit 2002.

Percentage gevallen

Basisinformatie: inwoners (schatting juli 2014) – 6.380.803; waarvan vrouwen: 3.227.445.⁴⁵

Uit het onderzoek van 2010 blijkt dat 83% van de vrouwen tussen 15 en 49 FGM/C hebben ondergaan.⁴⁶ Dit was 89% in 2002.⁴⁷

Gegevens uit 2010 laten zien dat er een aanzienlijke daling te constateren is in het aantal meisjes dat besneden wordt. Het percentage besneden meisjes tussen de 15–19 jaar was voor dat jaar 68,8% en het aantal besneden vrouwen tussen de 45–49 jaar 93,1%. Dit geeft aan dat er minder vaak jonge meisjes besneden worden dan vroeger.⁴⁸

In de meeste gevallen werd de besnijdenis uitgevoerd door een traditionele besnijd(st)er – 80%, en in 4% van de gevallen werd de besnijdenis door een traditionele vroedvrouw gedaan.⁴⁹

Type FGM/C

Het EPHS onderzoek van 2010 heeft geen onderzoek gedaan naar het type besnijdenis dat werd toegepast. Er werd slechts gevraagd naar de ernst (zwaarte) van de uitvoering van de besnijdenis.⁵⁰

Het onderzoek van 2002 gaf aan dat in Eritrea vooral besneden werd zonder het verwijderen van de schaamlippen (46%). Echter, Infibulatie, o.a. het dichtnaaien van de vagina, kwam ook veel voor (39%), maar dan met name in de rurale gebieden (laaglanden).⁵¹

⁴⁴ UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 27

(http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁴⁵ CIA, *The World factbook: Eritrea*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/er.html>) geraadpleegd op 13-02-2015

⁴⁶ National Statistics Office Eritrea, *Eritrea population and health survey 2010*, augustus 2013, p. 347

(http://www.malariasurveys.org/documents/Eritrea_2010EPHS_Final_Report.pdf) geraadpleegd op 03-02-2015

⁴⁷ UNFPA, *Female Genital Mutilation/Cutting Country Profile: Eritrea*, 22 oktober 2013

(<http://www.refworld.org/publisher/UNFPA/COUNTRYPROF/ERI,527a05494,0.html>) geraadpleegd op 10-12-2014;

DHS, *Eritrea: demographic and health survey 2002*, mei 2003, p. 198

(<http://dhsprogram.com/publications/publication-FR137-DHS-Final-Reports.cfm>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁴⁸ UN CEDAW, *Consideration of reports submitted by States parties under article 18 of the Convention CEDAW – fifth periodic reports of States parties due in 2012: Eritrea*, CEDAW/C/ER/5, 5 mei 2014, p. 20 (via

<http://www.refworld.org/docid/53c7d7354.html>) geraadpleegd op 29-01-2015

⁴⁹ National Statistics Office Eritrea, *Eritrea population and health survey 2010*, augustus 2013, p. 345

(http://www.malariasurveys.org/documents/Eritrea_2010EPHS_Final_Report.pdf) geraadpleegd op 03-02-2015

⁵⁰ National Statistics Office Eritrea, *Eritrea population and health survey 2010*, augustus 2013, p. 345

(http://www.malariasurveys.org/documents/Eritrea_2010EPHS_Final_Report.pdf) geraadpleegd op 03-02-2015

Leeftijd

Traditioneel wordt in Eritrea een meisje besneden voor het bereiken van haar 5^e levensjaar. Volgens gegevens uit 2010 varieert de leeftijd waarop FGM/C wordt uitgevoerd: van de vrouwen en meisjes tussen 15 en 49 jaar is 34% besneden in hun eerste levensmaand, 14% tussen 2 en 11 maanden (dus in totaal 48% voor hun eerste verjaardag), 11% tussen 1 en 4 jaar, 15% boven de 5 jaar, en 27% weet de leeftijd niet waarop ze besneden werden. In de regio Debubawi Keih Bari was het percentage besneden meisjes voordat deze acht dagen oud waren het hoogst (49%), 56% in hun eerste levensmaand. Zie de **ivm copyright**

plaatje copyright

Dit is een daling ten opzichte van de gegevens van 2002. Toen bleek uit onderzoek dat 62% van de besneden vrouwen de ingreep hadden ondergaan voor hun eerste verjaardag, waarvan 49% zelfs voor hun eerste levensmaand (vooral in de regio's Debubawi Keih Bari, Maekel en Debub). Een op de zes vrouwen werd besneden wanneer ze vijf jaar of ouder was.⁵³

In de regio Anseba is in 2013 onderzoek gedaan naar de besnijdenis van meisjes onder de 5 jaar. Het onderzoek liet een duidelijke daling zien – slechts 4%.⁵⁴

Uit het onderzoek van 2010 blijkt dat meisjes in de stad een hoger risico lopen besneden te worden op jongere leeftijd dan meisjes die geboren worden op het platteland.⁵⁵

Het aantal vrouwen met minimaal een besneden dochter was 44% in 2010. Hoe hoger de leeftijdscategorie hoe hoger het percentage moeders met minimaal een besneden dochter: van 9% van moeders in de leeftijdsgroep 15–19 jaar naar 72% van moeders in de leeftijdscategorie van 45–49 jaar. Volgens de onderzoekers blijkt uit deze cijfers een duidelijke verandering in de beleving van de praktijk door de bevolking. Bijna tweederde (66%) van de dochters liet de moeder besnijden voor het bereiken van haar

⁵¹ DHS, *Eritrea: demographic and health survey 2002*, mei 2003, p. 198

(<http://dhsprogram.com/publications/publication-FR137-DHS-Final-Reports.cfm>) geraadpleegd op 10-12-2014;

US DoS, *Country Reports on Human Rights Practices for 2013 – Eritrea*, 27 februari 2014

(<http://www.state.gov/documents/organization/220321.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014

ivm copyright

⁵³ DHS, *Eritrea: demographic and health survey 2002*, mei 2003, p. 199

(<http://dhsprogram.com/publications/publication-FR137-DHS-Final-Reports.cfm>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁵⁴ UNICEF, *UNICEF annual report 2013 – Eritrea*, z.d., p. 22

(http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Eritrea_COAR_2013.pdf) geraadpleegd op 11-12-2014

⁵⁵ National Statistics Office Eritrea, *Eritrea population and health survey 2010*, augustus 2013, p. 348, 350

(http://www.malariasurveys.org/documents/Eritrea_2010EPHS_Final_Report.pdf) geraadpleegd op 03-02-2015

zevende jaar, een-vijfde (21%) werden besneden tussen hun 1^e en 4^e levensjaar. De moeders woonachtig in de regio's Debub (97%), Maekel (91%) en Debubwi Keih Bahri (86%) lieten hun dochters met name besnijden voordat de dochter een jaar oud waren.⁵⁶

Regionale verschillen

Basisinformatie regionale indeling: Eritrea is verdeeld in zes administratieve regio's. 21,3% van de bevolking woont in de steden. Asmara heeft ca. 649.000 inwoners.⁵⁷

Er zijn grote verschillen tussen de percentages van besneden meisjes tussen 0 en 14 jaar in urbane en rurale gebieden. In totaal zijn volgens onderzoek uit 2010, 33% van de meisjes tussen 0 en 14 jaar besneden. Dit is 37% in rurale en 25% in urbane gebieden.⁵⁸

FGM/C komt overal in het land voor. Hieronder een overzicht van het percentage besneden vrouwen tussen de 15–49 jaar oud, per regio voor het jaar 2010 en 2002⁵⁹:

<u>Regio (Zoba)</u>	<u>2010</u>	<u>2002</u>
Semanawi Keih Bahri	95%	98 %
Debubawi Keih Bahri	94%	92 %
Anseba	96%	96 %
Gash-Barka	91%	95 %
Maekel	75%	84 %
Debub	71%	82 %

plaatje copyright

⁵⁶ National Statistics Office Eritrea, *Eritrea population and health survey 2010*, augustus 2013, p. 353–354 (http://www.malariasurveys.org/documents/Eritrea_2010EPHS_Final_Report.pdf) geraadpleegd op 03-02-2015

⁵⁷ CIA, *The World factbook: Eritrea*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/er.html>) geraadpleegd op 13-02-2015

⁵⁸ UNICEF, *Eritrea: statistical profile on female genital mutilation/cutting*, 22 juli 2014 (http://data.unicef.org/corecode/uploads/document6/uploaded_country_profiles/corecode/30/Countries/FGMC_ER_L.pdf) geraadpleegd op 10-12-2014

⁵⁹ DHS, *Eritrea: demographic and health survey 2002*, mei 2003, p. 198 (<http://dhsprogram.com/publications/publication-FR137-DHS-Final-Reports.cfm>) geraadpleegd op 10-12-2014

ivm copyright

De meeste regio's geven een (lichte) daling in percentage besneden vrouwen in vergelijking met 2002 behalve de regio Anseba waar het percentage gelijk is gebleven en Debubawi Keih Bahri waar een lichte stijging is te zien.

Etnische verschillen

Basisinformatie bevolkingsgroepen: Eritrea erkent negen bevolkingsgroepen: Tigrinya 55%, Tigre 30%, Saho 4%, Kunama 2%, Rashaida 2%, Bilen 2%, ander (Afar, Beni Amir, Nera) 5% (2010 schatting).⁶¹

Er zijn geen recente gegevens over de verschillen per etnische groep beschikbaar – het EPHS onderzoek van 2010 geeft geen informatie over etnische verdeling.

Uit het 2002 onderzoek blijken grote verschillen per etnische groep in het type besnijdenis⁶²:

Ethische groep	Besneden, geen weefsel verwijderd	Besneden en weefsel verwijderd	Dichtgenaaid	Weet het niet
Afar	3	0,3	96	0,4
Bilen	10	2	88	1
Hedarib	0	0	100	0
Kunama	63	6	31	0
Nara	2	5	92	1
Saho	11	3	83	2
Tigre	20	5	75	1
Tigrigna (Tigrinya)	83	8	2	7

NB: Niet alle bevolkingsgroepen zijn opgenomen in deze tabel, slechts die bevolkingsgroepen met meer dan 25 besneden meisjes zijn opgenomen.

Voor de verschillen tussen de Tigrinya meisjes en de andere meisjes zijn opvallend: zij worden slechts zeer zelden dichtgenaaid maar alleen besneden en er wordt geen weefsel verwijderd. Opvallend is ook dat bij de Hedarib alle meisjes dichtgenaaid worden en dat onder deze bevolkingsgroep geen ander type besnijdenis wordt toegepast.

Religieuze verschillen

Basisinformatie religie: in Eritrea komen o.a. de volgende religies voor – islamitische, katholieke, orthodox-christelijke, protestantse.⁶³

Er zijn geen gegevens bekend met betrekking tot de toepassing van besnijdenis door de verschillende religieuze groeperingen in Eritrea.

Veel Eritreeërs geloven dat FGM/C door hun religie wordt verplicht.⁶⁴

⁶¹ CIA, *The World factbook: Eritrea*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/er.html>) geraadpleegd op 13-02-2015

⁶² UNICEF, *Female Genital Mutilation/Cutting*, juli 2013, p. 48 – gebaseerd op DHS 2002 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

⁶³ CIA, *The World factbook: Eritrea*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/er.html>) geraadpleegd op 13-02-2015

⁶⁴ Orchid project, *Country: Eritrea*, 5 februari 2013 (<http://orchidproject.org/wp-content/uploads/2013/02/Eritrea-Final.pdf>) geraadpleegd op 05-11-2014

Sociaal-economische verschillen

Basisinformatie sociaal-economische omstandigheden: in Eritrea gaan vrouwen/meisjes gemiddeld vier jaar naar school.⁶⁵

Er zijn grote verschillen tussen de percentages van besneden meisjes tussen 0 en 14 jaar naar de mate van onderwijs van de moeder en de welvaart van het huishouden. In totaal zijn volgens onderzoek uit 2010, 33% van de meisjes tussen 0 en 14 jaar besneden. Bij moeders die geen onderwijs hebben gevolgd is 40% van de dochters besneden, terwijl dit afneemt tot 13% bij moeders die middelbaar of hoger onderwijs hebben gekregen. Ook het verschil in welvaart laat significante verschillen zien in het percentage besneden meisjes: bij de armste huishoudens is 41% van de meisjes besneden, bij de rijkste 22%.⁶⁶

Nationale wetgeving

Op 20 maart 2007 is de *Proclamation 158/2007 – a proclamation to abolish female circumcisions* door de Eritrese regering aangenomen en in werking getreden. In de wet wordt in artikel 2 precies gedefinieerd wat er onder FGM/C wordt verstaan. Deze wet verbiedt de ingreep op straffe van twee tot drie jaar gevangenisstraf en een geldboete. Als de ingreep leidt tot de dood van het slachtoffer dan is de gevangenisstraf vijf tot tien jaar. Personen die verzoeken of aanmoedigen tot besnijdenis en of het materiaal leveren zijn strafbaar en krijgen zes maanden tot een jaar gevangenisstraf opgelegd en een geldboete. Medisch personeel betrokken bij de ingreep kan hun licentie/werkvergunning verliezen. Ook het niet melden van een ingreep aan de autoriteiten is volgens de wet strafbaar en de persoon krijgt een geldboete opgelegd.⁶⁷

Rechtsgang

Onderzoek heeft aangetoond dat ondanks dat vrouwen op de hoogte zijn van hun rechten met betrekking tot het niet ondergaan van FGM/C, veel vrouwen niet naar een rechter stappen. Hier zijn verschillende redenen voor met als belangrijkste:

- *sociale druk* – vrouwen worden niet aangemoedigd naar de rechter te stappen omdat dit niet een geaccepteerde norm is, onvrouwelijk is en de familiebanden kan schaden. Van de vrouw wordt verwacht dat zij de praktijk zonder protest ondergaat en accepteert.
- *gebrek aan financiële middelen* – veel vrouwen hebben het geld niet om een rechtszaak te beginnen. Ook afstand is een probleem, veel rechtbanken zitten in de grotere steden en veel vrouwen hebben niet de middelen tot hun beschikking om daar te komen.⁶⁸

⁶⁵ CIA, *The World factbook: Eritrea*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/er.html>) geraadpleegd op 13-02-2015

⁶⁶ UNICEF, *Eritrea: statistical profile on female genital mutilation/cutting*, 22 juli 2014 (http://data.unicef.org/corecode/uploads/document6/uploaded_country_profiles/corecode/30/Countries/FGMC_ERI.pdf) geraadpleegd op 10-12-2014

⁶⁷ *Proclamation 158/2007*, 20 maart 2007 (<http://www.refworld.org/docid/48578c812.html>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁶⁸ Government of the State of Eritrea, *Report on the implementation of the Beijing Declaration and platform for action (1995) and the outcomes of the twenty-third special session of the General Assembly (2000) – country report*, juni 2014, p. 14 (http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sections/csw/59/national_reviews/eritrea_review_en_beijing20.ashx) geraadpleegd op 28-01-2015

Eind 2012 waren er 155 besnijders en ouders die strafrechtelijk vervolgd en beboet waren voor FGM/C.⁶⁹

Houding van de overheid

De Eritrese overheid stelt zich actief op tegen FGM/C. Ze ondersteunt diverse nationale en internationale organisaties zoals UNICEF, UNFPA, de *National Union of Eritrean Women* (NUEW) en de *National Union of Eritrean Youth and Students* (NUEYS) bij hun activiteiten om de bevolking bewust te maken van de schadelijke gevolgen van FGM/C.⁷⁰

Volgens het *US State Department* hebben de voorlichtingscampagnes van de overheid ervoor gezorgd dat de praktijk van FGM/C in de steden grotendeels is geëlimineerd. In de rurale gebieden wordt FGM/C nog steeds toegepast.⁷¹

In 2012 heeft het Eritrese ministerie van Volksgezondheid FGM/C preventieberichtgevingen in pre- en postnatale en immunisatieprogramma's geïntegreerd in alle medische voorzieningen van het land – een cruciale stap in een land waar veel meisjes voor het bereiken van hun zevende jaar besneden worden.⁷²

In samenwerking met UNICEF heeft de regering een systeem opgezet om gemeenschappen in kaart te brengen die zich openlijk en collectief inzetten om FGM/C te voorkomen en af te schaffen.⁷³

Houding van de bevolking

Basisinformatie: inwoners (schatting juli 2014) – 6.380.803; waarvan vrouwen: 3.227.445.⁷⁴

Een probleem met betrekking tot het afschaffen van de praktijk in de rurale gebieden is het geloof dat FGM/C een voorwaarde is voor meisjes om te trouwen en dat FGM/C voorkomt dat jonge vrouwen zich seksueel misdragen. Ook wordt geloofd dat een meisje dat besneden is vruchtbaarder is dan een meisje dat niet is besneden.⁷⁵ Verder gelooft een groot deel van de christelijke en islamitische gemeenschap dat besnijdenis een religieuze verplichting is ondanks dat religieuze leiders in Eritrea dit tegenspreken.⁷⁶

⁶⁹ UNFPA, *UNFPA–UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2012*, 2013, p. 11 (<http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/14643>) geraadpleegd op 18-09-2014

⁷⁰ US DoS, *Country Reports on Human Rights Practices for 2013 – Eritrea*, 27 februari 2014 (<http://www.state.gov/documents/organization/220321.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁷¹ US DoS, *Country Reports on Human Rights Practices for 2013 – Eritrea*, 27 februari 2014 (<http://www.state.gov/documents/organization/220321.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁷² UNFPA, *UNFPA–UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2012*, 2013, p. IX (<http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/14643>) geraadpleegd op 18-09-2014

⁷³ UNICEF, *UNICEF annual report 2013 – Eritrea*, z.d., p. 7 (http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Eritrea_COAR_2013.pdf) geraadpleegd op 11-12-2014

⁷⁴ CIA, *The World factbook: Eritrea*, 22 juni 2014 (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/er.html>) geraadpleegd op 13-02-2015

⁷⁵ Orchid project, *Country: Eritrea*, 5 februari 2013 (<http://orchidproject.org/wp-content/uploads/2013/02/Eritrea-Final.pdf>) geraadpleegd op 05-11-2014

⁷⁶ Government of the State of Eritrea, *Report on the implementation of the Beijing Declaration and platform for action (1995) and the outcomes of the twenty-third special session of the General Assembly (2000) – country report*, juni 2014, p. 13

Uit het onderzoek van het EPHS uit 2010 is gebleken dat 91% van de ondervraagde vrouwen gehoord hebben van het verbod op de praktijk. Kennis van de wet is lager bij vrouwen op het platteland dan die in de steden (87% ten opzichte van 96%). 77% van de vrouwen en 82% van de mannen geloven dat het toepassen van FGM/C geen meerwaarde heeft.⁷⁷

In 2011 hadden 4 gemeenschappen in het land gezworen af te zien van FGM/C.⁷⁸ In totaal hadden 13.000 Eritreeërs in 2011 aangekondigd geen besnijdenis meer toe te zullen passen.⁷⁹ Ook hadden 138 traditionele besnijd(st)ers de praktijk afgezworen.⁸⁰

In 2012 gaven 30 gemeenschappen (circa 287.000 mensen) aan de praktijk af te zullen schaffen.⁸¹

Acties tegen FGM/C

De overheid heeft in iedere gemeenschap lokale anti-FGM/C comités opgericht waar onder andere de lokale politie, religieuze leiders en maatschappelijke activisten aan deelnemen. Deze comités melden aan de politie en officieren van justitie gevallen van overtredingen van de wet. De comités gaan bij een gezin langs kort na de geboorte van een meisje en waarschuwen de gezinsleden tegen het laten uitvoeren van FGM/C op het meisje. De vader wordt verantwoordelijk gesteld. Als het meisje toch wordt besneden, meldt het comité dat bij de politie en justitie.⁸²

Lokale ngo's die zich sterk inzetten voor de afschaffing van de praktijk zijn de *National Union of Eritrean Women* (NUEW) en de *National Union of Eritrean Youth and Students* (NUEYS).⁸³

Op radio en televisie wordt gediscussieerd over de schadelijke gevolgen van de ingreep, er worden door ngo's bijeenkomsten met religieuze en traditionele leiders gehouden.⁸⁴ Posters langs de wegen veroordelen openlijk de praktijk.⁸⁵

(http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sectionscsw/59/national_reviews/eritrea_review_e_n_beijing20.ashx) geraadpleegd op 28-01-2015

⁷⁷ National Statistics Office Eritrea, *Eritrea population and health survey 2010*, augustus 2013, p. 348

(http://www.malariasurveys.org/documents/Eritrea_2010EPHS_Final_Report.pdf) geraadpleegd op 03-02-2015; UN CEDAW, *Consideration of reports submitted by States parties under article 18 of the Convention CEDAW – fifth periodic reports of States parties due in 2012: Eritrea*, CEDAW/C/ER/5, 5 mei 2014, p. 20 (via <http://www.refworld.org/docid/53c7d7354.html>) geraadpleegd op 29-01-2015

⁷⁸ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2011*, 2012, p. 8 (http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014

⁷⁹ Orchid project, *Country: Eritrea*, 5 februari 2013 (<http://orchidproject.org/wp-content/uploads/2013/02/Eritrea-Final.pdf>) geraadpleegd op 05-11-2014

⁸⁰ UNICEF, *UNICEF annual report 2011 – Eritrea*, 24 februari 2012, p. 15

(http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Eritrea_COAR_2011.pdf) geraadpleegd op 29-01-2015

⁸¹ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2012*, 2013, p. 21 (<http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/14643>) geraadpleegd op 18-09-2014

⁸² UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2011*, 2012, p. 3 (http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014; SRI, *Universal periodic review of Eritrea, 18th session, January/February 2014*, 20 februari 2014 (via: <http://sexualrightsinitiative.com/universal-periodic-review/upr-submissions-2/>) geraadpleegd op 21-01-2015

⁸³ US DoS, *Country Reports on Human Rights Practices for 2013 – Eritrea*, 27 februari 2014

(<http://www.state.gov/documents/organization/220321.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014

⁸⁴ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2011*, 2012, p. 3 (http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014

In 2011 werden in vijf administratieve regio's trainingen gegeven aan gemeenschappen om hun te leren eigen actieplannen in te stellen om zo FGM/C af te schaffen. Elk deelnemend gezin kreeg een kopie van de wet uit 2007 in de eigen taal met de instructie dat overtreding van de wet bij de autoriteiten gemeld diende te worden.⁸⁶

In 2012 werden, in samenwerking met de UNFPA, rechters, aanklagers, advocaten, magistraten, lokale leiders en leden van maatschappelijke organisaties geïnformeerd en getraind in het handhaven van de wet op FGM/C.⁸⁷ Begin februari 2012, rond *Zero Tolerance Day*, organiseerde de NUEYS in samenwerking met een aantal andere organisaties de campagne "No to FGM". De campagne werd in Asmara groots geopend door de wereldberoemde Ivoriaanse reggaester: Tiken Jah Fakoly. De zanger had een speciaal lied geschreven voor dit evenement en deze werd tijdens de aftrap voor het eerst gezongen.⁸⁸

In Eritrea hebben leiders van de vier grootste religies zich gecommitteerd voor het afschaffen van FGM/C. 170 religieuze leiders en 20 oudsten (*elders* – traditionele leiders) zijn de voortrekkers van hun gemeenschappen geworden om de praktijk te laten verdwijnen. De religieuze leiders zetten zich in voor het ontkoppelen van de praktijk met hun religie. Vier edicten werden in 2012 door religieuze leiders afgegeven tegen de praktijk.⁸⁹

In 2013 werden in de regio Anseba circa 200 veiligheidsofficieren (waarvan 30% vrouw) opgeleid in de bepalingen van de FGM/C wet en de handhaving ervan.⁹⁰

In samenwerking met UNICEF hebben belangrijke partners in 2013 gebruik gemaakt van evenementen zoals massale marsen met anti-FGM/C slogans, toneelopvoeringen, wedstrijden, debatten en het verspreiden van getuigenissen van voormalige besnijd(st)ers om de bevolking bewust te maken.⁹¹

Bescherming

Er is geen informatie over organisaties die bescherming kunnen bieden tegen een dreigende besnijdenis. Volgens het algemeen ambtsbericht van mei 2014 kunnen vrouwen zich in de praktijk niet of erg moeilijk onttrekken aan het risico van besnijdenis door zich elders in het land te vestigen.⁹²

⁸⁵ UNFPA, *Tide is turning against female genital mutilation/cutting*, 22 mei 2012 (<http://www.unfpa.org/news/tide-turning-against-female-genital-mutilationcutting>) geraadpleegd op 29-01-2015

⁸⁶ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2011*, 2012, p. 3 (http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014; SRI, *Universal periodic review of Eritrea, 18th session, January/February 2014*, 20 februari 2014 (via: <http://sexualrightsinitiative.com/universal-periodic-review/upr-submissions-2/>) geraadpleegd op 21-01-2015

⁸⁷ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2012*, 2013, p. 12 (<http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/14643>) geraadpleegd op 18-09-2014

⁸⁸ TesfaNews, *World Reggae star 'Tiken Jah Fakoly' rocks Asmara*, 8 februari 2012 (<https://tesfanews.wordpress.com/2012/02/08/world-reggae-star-tiken-jah-fakoly-rocks-asmara/>) geraadpleegd op 29-01-2015

⁸⁹ UNFPA, *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting – annual report 2012*, 2013, p. 29 (<http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/14643>) geraadpleegd op 18-09-2014

⁹⁰ UNICEF, *UNICEF annual report 2013 – Eritrea*, z.d., p. 23 (http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Eritrea_COAR_2013.pdf) geraadpleegd op 11-12-2014

⁹¹ UNICEF, *UNICEF annual report 2013 – Eritrea*, z.d., p. 23 (http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Eritrea_COAR_2013.pdf) geraadpleegd op 11-12-2014

⁹² Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2014, p. 42

3 Lijst van gebruikte bronnen

28TooMany, Eritrea Key Country Statistics, mei 2013

([http://www.28toomany.org/media/uploads/eritrea - general statistics.pdf](http://www.28toomany.org/media/uploads/eritrea_-_general_statistics.pdf)) geraadpleegd op 10-12-2014

ivm copyright

ACHPR (African Charter on Human and Peoples' Rights):

- *Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*, 11 juli 2003 (http://www.achpr.org/files/instruments/women-protocol/achpr_instr_proto_women_eng.pdf) geraadpleegd op 18-12-2014
- *Ratification Table: Protocol to the African Charter on Human and Peoples' Rights on the Rights of Women in Africa*, z.d. (<http://www.achpr.org/instruments/women-protocol/ratification/>) geraadpleegd op 18-12-2014

BBC News, *The unopened "Pleasure Hospital" of Bobo*, 17 maart 2014

(<http://www.bbc.com/news/magazine-26577358?print=true>) geraadpleegd op 13-10-2014

Childinfo (MICS) zie onder UNICEF Childinfo

CIA (Central Intelligence Unit), *The World factbook: Eritrea*, 22 juni 2014

(<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/er.html>) geraadpleegd op 13-02-2015

Clitoraid:

- *Clitoraid and Raelian Movement win major defamation case in West Africa*, 07 juli 2014 (<http://www.clitoraid.org/news>) geraadpleegd op 13-10-2014
- *Open Letter to Mrs. Compaore, First Lady of Burkina Faso, following her appearance on the show Africanité on TV5 World*, 13 oktober 2014 (<http://www.clitoraid.org/news.php?extend.172>) geraadpleegd op 18-12-2014

DHS (Demographic and Health Surveys):

- *Available datasets* <http://dhsprogram.com/data/available-datasets.cfm>
- *Eritrea: demographic and health survey 2002*, mei 2003 (<http://dhsprogram.com/publications/publication-FR137-DHS-Final-Reports.cfm>) geraadpleegd op 10-12-2014

EP (European Parliament), *European Parliament resolution of 14 June 2012 on ending female genital mutilation*, 14 juni 2012

(<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2012-261>) geraadpleegd op 09-12-2014

Government of the State of Eritrea, *Report on the implementation of the Beijing Declaration and platform for action (1995) and the outcomes of the twenty-third special session of the General Assembly (2000) - country report*, juni 2014

(http://www.unwomen.org/~media/headquarters/attachments/sectionscsw/59/national_reviews/eritrea_review_en_beijing20.ashx) geraadpleegd op 28-01-2015

IAC (Inter-African Committee on Traditional Practices):

- *International agreements*, last updated 24 november 2009 (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=10) geraadpleegd op 28-07-2014
- *National laws on FGM*, z.d. (http://www.iac-ciaf.net/index.php?option=com_content&view=article&id=23&Itemid=11) geraadpleegd op 27-08-2014

IPU (Inter-Parliamentary Union), *Legislations and other national provisions*, z.d.

(<http://www.ipu.org/wmn-e/fgm-prov.htm>) geraadpleegd op 27-08-2014

IRIN, *West Africa: "pleasure hospital" under construction for FGM/C victims*, 06 mei 2009

(<http://www.irinnews.org/report/84256/west-africa-pleasure-hospital-under-construction-for-fgm-c-victims>) geraadpleegd op 27-08-2014

Landinfo: *Female genital mutilation of women in West Africa*, 12 januari 2009

(http://www.landinfo.no/asset/768/1/768_1.pdf) geraadpleegd op 10-12-2014

Minister van Veiligheid en Justitie, *Wet van 7 maart 2013 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en het Wetboek van Strafrecht BES met het oog op de verruiming van de mogelijkheden tot strafrechtelijke aanpak van huwelijksdwang, polygamie en vrouwelijke genitale verminking*, In: Staatsblad der Koninkrijk der Nederlanden, Jaargang 2013, Nr. 95, 15 maart 2013

(<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2013-95.html>) geraadpleegd op 18-12-2014

Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen Ambtsbericht Eritrea*, mei 2014

National Statistics Office Eritrea, *Eritrea population and health survey 2010*, augustus 2013, p. 347

(http://www.malariasurveys.org/documents/Eritrea_2010EPHS_Final_Report.pdf) geraadpleegd op 03-02-2015

NPWJ (No Peace Without Justice):

- *Status of african legislations on FGM/C*, z.d. (<http://www.npwj.org/FGM/Status-african-legislations-FGM.html>) geraadpleegd op 27-08-2014
- *UN General Assembly Adopts Worldwide Ban on Female Genital Mutilation*, 20 december 2012 (<http://www.npwj.org/FGM/UN-General-Assembly-Adopts-Worldwide-Ban-Female-Genital-Mutilation.html>) geraadpleegd op 22-12-2014

Orchid project, *Country: Eritrea*, 5 februari 2013 (<http://orchidproject.org/wp-content/uploads/2013/02/Eritrea-Final.pdf>) geraadpleegd op 05-11-2014

Pharos:

- *Afrika en Jemen*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-vgv-en-prevalentiecijfers/afrika-en-jemen>) geraadpleegd op 09-12-2014
- *Factsheet vrouwelijke genitale verminking, 2013* (http://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_vgv.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014
- *Female Genital Mutilation in the Netherlands – prevalence, incidence and determinants*, januari 2013 (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/algemeen/webshop/product/201/female-genital->

mutilation-in-the-netherlands-prevalence-incidence-and-determinants) geraadpleegd op 10-12-2014

- *Handelingsprotocol AMK*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/protocollen/handelingsprotocol-amk>) geraadpleegd op 18-12-2014
- *Internationaal beleid – beleid en wetgeving*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationaal-beleid>) geraadpleegd op 28-07-2014
- *Internationale ontwikkelingen*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/internationale-ontwikkelingen>) geraadpleegd op 18-12-2014
- *Landen met geruchten over VGV*, z.d.
(<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-andere-landen/herkomstlanden/landen-met-geruchten-over-vgv>) geraadpleegd op 09-12-2014
- *Wetgeving*, z.d. (<http://www.pharos.nl/nl/kenniscentrum/meisjesbesnijdenis/feiten-en-cijfers/in-nederland/wetgeving>) geraadpleegd op 28-07-2014

PRB (Population Reference Bureau), *Female Genital Mutilation/ Cutting: data and trends*, update 2014
(<http://www.prb.org/pdf14/fgm-wallchart2014.pdf>) geraadpleegd op 09-12-2014

Proclamation No. 158/2007 of 2007, the Female Circumcision Abolition Proclamation, 20 maart 2007
(<http://www.refworld.org/docid/48578c812.html>) geraadpleegd op 10-12-2014

Republic of Yemen, *Yemen National Reproductive Health Strategy 2011–2015*, februari 2011
(http://yemen.unfpa.org/demo/uploaded/Yemen%20NRHS%202011-2015%20Final%20English%20version%20_1.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014

Rijksoverheid: *Staatssecretaris Van Rijn: aanpak meisjesbesnijdenis nog steviger*, 06-02-2013
(http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/02/06/staatssecretaris-van-rijn-aanpak-meisjesbesnijdenis-nog-steviger.html?ns_campaign=nieuwsberichten-ministerie-van-volksgezondheid%2C-welzijn-en-sport&ns_channel=att) geraadpleegd op 10-12-2014

SRI (Sexual Rights Initiative), *Universal periodic review of Eritrea, 18th session, January/February 2014*, 20 februari 2014 (via: <http://sexualrightsinitiative.com/universal-periodic-review/upr-submissions-2/>) geraadpleegd op 21-01-2015

TesfaNews, *World Reggae star ‘Tiken Jah Fakoly’ rocks Asmara*, 8 februari 2012
(<https://tesfanews.wordpress.com/2012/02/08/world-reggae-star-tiken-jah-fakoly-rocks-asmara/>) geraadpleegd op 29-01-2015

UN CEDAW (United Nations Committee on the Elimination of Discrimination Against Women), *Consideration of reports submitted by States parties under article 18 of the Convention CEDAW – fifth periodic reports of States parties due in 2012: Eritrea*, CEDAW/C/ER/5, 5 mei 2014, p. 20 (via <http://www.refworld.org/docid/53c7d7354.html>) geraadpleegd op 29-01-2014

UNFPA (UN Population Fund):

- *Female Genital Mutilation/Cutting Country Profile: Eritrea*, 22 oktober 2013
(<http://www.refworld.org/publisher.UNFPA.COUNTRYPROF.ERI.527a05494.0.html>) geraadpleegd op 10-12-2014

- *Tide is turning against female genital mutilation/cutting*, 22 mei 2012 (<http://www.unfpa.org/news/tide-turning-against-female-genital-mutilationcutting>) geraadpleegd op 29-01-2015
- *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting: accelerating change – annual report 2011*, 2012 (http://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Annual_report_on_FGM-C_2011_low_res.pdf) geraadpleegd op 23-09-2014
- *UNFPA-UNICEF joint programme on female genital mutilation/cutting: accelerating change – annual report 2012*, 2013 (<http://www.unfpa.org/public/home/publications/pid/14643>) geraadpleegd op 18-09-2014

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees):

- *Guidance note on refugee claims relating to Female Genital Mutilation*, mei 2009 (<http://www.refworld.org/pdfid/4a0c28492.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014
- *Too Much Pain: Female Genital Mutilation & Asylum in the European Union – A Statistical Overview*, februari 2013 (<http://www.refworld.org/docid/512c72ec2.html>) geraadpleegd op 10-12-2014
- *Too Much Pain: Female Genital Mutilation & Asylum in the European Union – A Statistical Update*, maart 2014 (<http://www.refworld.org/cgi-bin/telex/vtx/rwmain?docid=5316e6db4>) geraadpleegd op 10-12-2014

UNICEF:

- *Eritrea: statistical profile on female genital mutilation/cutting*, 22 juli 2014 (http://data.unicef.org/corecode/uploads/document6/uploaded_country_profiles/corecode/30/Countries/FGMC_ERI.pdf) geraadpleegd op 10-12-2014
- *Female Genital Mutilation/Cutting: A statistical overview and exploration of the dynamics of change*, juli 2013 (http://www.unicef.org/media/files/FGCM_Lo_res.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014
- *Legislative Reform to support the Abandonment of Female Genital Mutilation / Cutting*, augustus 2010 (http://www.unicef.ie/downloads/UNICEF_Legislative_Reform_to_support_the_Abandonment_of_FGMC_August_2010.pdf) geraadpleegd op 09-12-2014
- *UNICEF annual report 2013 – Eritrea*, z.d. (http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Eritrea_COAR_2013.pdf) geraadpleegd op 11-12-2014

UNICEF Childinfo:

- *Multiple Indicator Cluster Surveys (MICS)* <http://www.childinfo.org/mics.html>
- *Statistics by Area / Child Protection* http://www.childinfo.org/fqmc_progress.html

US DoS (United States Department of State), *Country Reports on Human Rights Practices for 2013 – Eritrea*, 27 februari 2014 (<http://www.state.gov/documents/organization/220321.pdf>) geraadpleegd op 10-12-2014

WHO (World Health Organization):

- *Classification on female genital mutilation (2008)*, z.d. (<http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/overview/en/>) geraadpleegd 09-12-2014
- *Eliminating female genital mutilation. An interagency statement*, 2008 (http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596442_eng.pdf) geraadpleegd 09-12-2014
- *Female genital mutilation, Fact sheet N°241*, Updated February 2014 (<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>) geraadpleegd 09-12-2014

- *WHO commits to stand against female genital mutilation (FGM) and child, early and forced marriage (CEFM)*, 22 juli 2014
http://www.who.int/reproductivehealth/topics/fgm/commitment_against_fgm_cefm/en/ geraadpleegd 31 juli 2014